Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto, 27.10.2023 klo 8.00

LAUSUNTO: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024
TEEMA: Luku 30.64 Metsähallitus; Jaoston tiivis perehdytys luvun sisältöön ja painopistemuutoksiin, haasteet ja kipupisteet MMM:n hallinnonalalla sekä korjausvelan määrä hallinnonalalla ja sen suunniteltu purkaminen
Luontopalvelujohtaja Henrik Jansson, Metsähallitus

Yleistä

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunnon koskien Valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024-2027.

Metsähallituksen yleistehtävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi ja toimia tuloksellisesti. Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana on sen hallintaan osoitetun valtion maa- ja vesiomaisuuden taloudellinen hyödyntäminen sekä maa- ja vesiomaisuuden hallintaan liittyvää liiketoimintaa harjoittavien tytär- ja osakkuusyhtiöiden osakkeiden hallinnointi.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoitoa ohjaavat ja valvovat maa- ja metsätalousministeriö sekä ympäristöministeriö kumpikin omalla toimialallaan. Maa- ja metsätalousministeriön toimialan tehtäviin kuuluu Metsähallituksen hallinnassa olevien virkistyskäyttökohteiden ja valtion retkeilyalueiden hoito ja palveluiden tuottaminen, metsästys, kalastus, riista- ja kalataloudellisten hankkeiden toteuttaminen, erävalvonta sekä Pohjois-Suomen siemenhuollosta vastaaminen. Edellä mainittujen tehtävien hoito katetaan osin valtion budjettirahoituksella, metsästyksen ja kalastuksen lupatuloilla sekä hankerahoituksella. Lupatulot ovat riippuvaisia riista- ja kalakantojen tilasta ja niihin sisältyy riskiä.

Momentille 30.64.50 (Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät) on esitetty 7,344 milj.€ rahoitusta vuodelle 2024 ja 7,370 milj. €/vuosi vuosille 2025-2027 maa- ja metsätalousministeriön toimialan tehtäviin. Esityksessä ei ole huomioitu Metsähallituksen JTS 2024-2027 ehdotuksia kehyksen pysyväksi ja kertaluonteiseksi tasokorotukseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Metsähallitukselle vuosittain tuloutustavoitteen. TAE 2024 Metsähallituksen liiketoiminta tulouttaa tulomomentille 13.05.01 vuoden 2023 ennakoidun tuloksen perusteella 110 miljoonaa euroa. Valtioneuvosto päättää tuloutuksen määrästä tilinpäätöksen 2023 vahvistamisen yhteydessä.

Korjausvelan määrä hallinnonalalla ja sen suunniteltu purkaminen

Virkistys- ja matkailukäytön infran korjausvelaksi arvioitiin MMM:n kohteilla vuoden 2019 alussa noin 7,4 miljoonaa euroa. Tätä korjausvelkaa on poistettu vuosina 2019-2023 suunnitelmallisella ohjelmalla. Vaikka vuosien 2019-2023 aikana korjausvelkakokonaisuus on saatu aiempaa paremmin hallintaan, tapahtuu infran kunnossa heikkenemistä rakenteiden ikääntymisen myötä. Myös käyttöpaine kasvaa aiheuttaen lisääntyvää kulutusta. Heikentyvä infra on uhka asiakasturvallisuudelle ja kohteiden kestävälle käytölle. Korjausrakentaminen on näin ollen jatkuvaa toimintaa.

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

Reittien, rakennusten ja rakennelmien ylläpidon varmistaminen ja uuden korjausvelkamassan syntymisen estäminen tarvitsee kestävän rahoituspohjan. Luontopalvelut on ehdottanut JTS 2024-2027 esityksessä pysyvää tasokorotusta 1,7 milj. €/vuosi, perusteluina ylläpitomenojen kustannustason nousu, virkistys- ja matkailupalvelujen kestävän tason turvaaminen (ml. uuden korjausvelan syntymisen estäminen) sekä saavutettavuuden ja esteettömien palvelujen lisääminen. Ilman lisärahoitusta maasto- ja asiakaspalveluita joudutaan supistamaan.

Haasteet ja kipupisteet MMM:n hallinnonalalla

Kalatalouden lakisääteisten tehtävien hoito
Kalastuslain (379/2015) kokonaisuudistuksen yhteydessä Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville siirtyi lisää kalataloutta koskevia tehtäviä. Tehtäviin liittyviä kustannuksia on pyritty kattamaan maksullisen toiminnan tuotoilla, mutta tämä ei toteutunut, koska tuotot eivät ole merkittävästi kasvaneet. JTS 2024-2027 esityksessä Metsähallitus on ehdottanut 400 000 euron pysyvää vuosittaista tasokorotusta lakisääteisten kalatalouden viranomaistehtävien kokonaisuuden hoitamiseen. Esitetyllä rahoituksella turvataan kalastusmatkailun sekä kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä kestävästi valtion vesillä.

Erävalvonnan vaikuttavuuden lisääminen
Valtion alueiden luonnon virkistyskäyttö on kasvanut viime vuosina voimakkaasti, mikä on lisännyt kysyntää erävalvonnalle, jonka tehtävänä on varmistaa kaikkien valtion maiden ja vesien käytön laillisuus ja luvallisuus, sekä ennalta ehkäistä luonnonvararikollisuutta. JTS 2024-2027 esityksessä Metsähallitus on ehdottanut 450 000 euron pysyvää, vuosittaista tasokorotusta erävalvonnan tehtävien hoitamiseen. Esitetyllä rahoituksella varmistetaan erävalvonnan kasvaneiden tarpeiden ja kysynnän mukainen palvelu ja ennaltaehkäistään luonnonvararikoksia sekä omalta osaltaan mahdollistetaan luonnon kestävä virkistyskäyttö.

Helmi-elinympäristöohjelman tukeminen; kala- ja riistaelinympäristöjen kunnostus ja lajien hoito
Eräpalvelujen rooli on ollut merkittävä suojelualueiden ulkopuolella tehtävissä monivaikutteisissa riistaelinympäristöjen ja valuma-alueiden ja virtavesiluonnon ennallistamis- ja kunnostustoimenpiteissä sekä valtakunnallisessa pienpetojen pyyntihankkeessa Helmi-ohjelman tavoitteita tukien. Metsähallitus on JTS 2024-2027 esityksessä ehdottanut noin 1,6 milj.€ / vuosi kertaluonteista nostoa kala- ja riistaelinympäristöjen kunnostukseen ja lajien hoitoon.

JHT:n digikokonaisuuden kehittäminen
Metsähallituksessa on meneillään tietojärjestelmä- ja arkkitehtuuriuudistukseen tähtäävän JHT Arvo -hankeen käynnistyminen. Toimintaympäristön muutosnopeuden lisääntyessä digikokonaisuuden ketterä ja kokeileva kehitys tukee rakenteiden ja toimintatapojen uudistumista tarjoten joustavia, asiakaslähtöisiä ja yhteentoimivia ratkaisuja palvelujen tuottamiseen. Metsähallitus on ehdottanut JTS 2024-2027 esityksessä 0,9 milj. € lisärahoitusta digikokonaisuuden kehittämiseen. Haettu rahoitus täydentää Luontopalvelujen digikokonaisuuden kehittämisen kokonaisrahoitustarvetta.

Liiketoiminta

Liiketoiminnan tuloutus määritellään liiketoiminnan tilinpäätöksen tuloksen perusteella. Liiketoiminnan tuloutukseen vaikuttavat Metsätalous Oy:n tuloksen kehittyminen sekä kiinteistökehityksen maanvuokraus- ja

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

kiinteistövuokraustoiminnan sekä tuulivoimahankkeiden edistyminen ja konsernin hallintokustannusten taso. Edellä mainituilla liiketoiminnan alueilla toiminta on kannattavaa ja tulos on hyvällä tasolla. Suurin osa tuloutuksesta muodostuu Metsätalous Oy:ltä veloitettavasta käyttöoikeuskorvauksesta (95 milj. €). Loppuosa tuloutuksesta muodostuu tytäryhtiöiden osingoista ja kiinteistökehityksen tuloksesta. Liiketoiminnan tuloutus maksetaan liiketoiminnan kassavaroilla.

Metsähallituksen konsernin toiminnassa vuonna 2024 painopisteenä on tuottavuuden lisääminen toimintoja tehostamalla sekä toimitilojen käyttöä tehostamalla etätyöskentelyn vähentäessä toimitilatarvetta. Metsähallitus on Senaatin vuokralaisena mukana Senaatti-kiinteistöjen yhteisten työympäristöjen hankkeissa muiden valtion toimijoiden kanssa. Edellä mainituilla toimilla pyritään säästämään konsernin kustannuksia, jolla on vaikutusta mm tiukkenevassa taloustilanteessa olevaan JHT:n toimintamahdollisuuksiin.

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7